

بسم الله الرحمن الرحيم

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت پژوهش

مؤسسه آموزش عالی حوزوی فاطمیه (سلام الله علیها) کرمان

پایان‌نامه سطح سه

رشته تفسیر و علوم قرآنی

عنوان پایان‌نامه

مظاهر جاهلیت عصر حاضر و برخورد با آن از
منظر قرآن

استاد راهنما

حجۀ الاسلام و المسلمین جناب آقای احمد جمالی زاده

استاد مشاور

حجۀ الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر علی عارفی

نگارنده

الله عبدالعلی نژاد

۱۳۹۴

تحمیدیه

الهی ناتوانم و در راهم گردنه‌های سخت در پیش است و رهن‌های بسیار در کمین و بار گران بر دوش یا هادی اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و لا الضالین.

الهی دست با ادب دراز است و پای بی ادب، یا باسط الیدین بالرحمة خذ بیدی!

الهی هر چه بیشتر دانستم نادان‌تر شدم، بر نادانیم بیفز!

الهی گرگ و پلنگ را رام توان کرد با نفس سرکش چه باید کرد؟

الهی! گریه زبان کودک بی زبان است، آن چه خواهد از گریه تحصیل می کند. از کودکی، راه

کسب را به ما یاد داده ای، قابل کاهل را از کامل مکمل چه حاصل؟

الهی اگر ستار العیوب نبودی ما از رسوایی چه می کردیم؟

الهی از خواندن نماز شرم دارم و از نخواندن آن شرم بیشتر!

الهی عقل و عشق سنگ و شیشه‌اند عاشقان از عاقلان نالند نه از جاهلان!

الهی توان گران را به دیدن خانه خوانده ای و درویشان را به دیدار خداوند خانه، آنان سنگ و

گل دارند و اینان جان و دل، آنان سرگرم در صورتند و اینان محو در معنی، خوشا آن

توانگری که درویش است.

الهی در ذات خودم متحیرم تا چه رسد در ذات تو!

تقدیم

این پایان نامه را ضمن تشکر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می‌نمایم به:

یگانه منجی عالم بشریت از جهالت و ضلالت، وجود مبارک آقا امام زمان (عجل الله تعالی فرجه)، محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر همه‌ی تلاش‌های محبت آمیزی که در دوران مختلف زندگی‌ام انجام داده‌اند و با مهربانی چگونگی زیستن را به من آموخته‌اند.

به همسر مهربانم که در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده است.

به استادان فرزانه و فرهیخته‌ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند.

به آنان که در راه کسب دانش راهنمایم بودند.

به آنان که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه‌ی راهم بود.

الها به من کمک کن تا بتوانم ادای دین کنم و به خواسته‌ی آنان جامه‌ی عمل بپوشانم.

پروردگارا حسن عاقبت، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر نما.

خدایا توفیق خدمتی سرشار از شور و نشاط و همراه و همسو با علم و دانش و پژوهش جهت رشد و شکوفایی ایران کهن سال عنایت بفرما.

تقدیر و تشکر

شکر شایان نثار ایزد مَنان که توفیق را رفیقِ راهم ساخت تا این پایان نامه را به پایان برسانم.

از اساتید فاضل و اندیشمند، حجة الاسلام و المسلمین جناب آقای احمد جمالیزاده و حجة الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر علی عارفی، به عنوان اساتید راهنما و مشاور، که همواره نگارنده را مورد لطف و محبت خود قرار داده اند، کمال تشکر را دارم.

۱۵. طیب، سید عبد الحسین، اطیب البیان فی تفسیر القرآن، چ ۲، تهران، اسلام، ۱۳۷۸.
۱۶. کراجکی، ابوالفتح، کنزالفوائد، قم: دار الذخائر، ۱۴۱۰ق.
۱۷. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بی‌جا، بیروت: مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۴ق.
۱۸. مشغری، محمدبن حسن (حراملی)، وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل‌البیت (علیه السلام)، ۱۴۰۹هـ.ق.
۱۹. موسسه المعارف الاسلامیه، معجم احادیث الإمام المهدی (ع)، قم: موسسه المعارف الاسلامیه، ۱۴۱۲ق.
۲۰. میبدی، رشیدالدین احمد بن ابی سعد، کشف الاسرار و عدۀ الابرار، چ ۵، تهران: امیر کبیر، ۱۳۷۱.
۲۱. نباطی بیاضی، علی بن یونس، الصراط المستقیم، نجف: کتابخانه حیدریه، ۱۳۸۴ق.

منابع فارسی

۲۲. المحمدی، حسین، زمینه‌های قیام امام حسین (علیه السلام)، قم: زمزم هدایت، بی‌تا.
۲۳. امین زاده، محمدرضا، سیری در جامعه‌ی جاهلی، چ ۱، قم: انصاری، ۱۳۸۳.
۲۴. بابایی، احمدعلی، برگزیده تفسیرنمونه، چ ۱۳، تهران: دارالکتب اسلامی، ۱۳۸۲.
۲۵. برنجکار، رضا، آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی، قم: طه، ۱۳۸۴.
۲۶. _____، کلام و عقاید (توحید و عدل)، چ ۱، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۷.
۲۷. بهی، محمد، اندیشه نوین اسلامی در رویارویی با استعمار غرب، مترجم: حسین سیدی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۷.
۲۸. بیات، عبد الرسول و جمعی از نویسندگان، فرهنگ واژه‌ها، چ ۳، قم: مؤسسه اندیشه و فرهنگ دینی، ۱۳۸۶.
۲۹. پاینده، ابوالقاسم، قم: جاویدان، نهج الفصاحه، چ ۲، ۱۳۶۲.
۳۰. جعفریان، رسول، تاریخ سیاسی اسلام (سیره رسول خدا (صلوات الله علیه))، قم: دلیل ما، ۱۳۸۶.
۳۱. جوادی آملی، عبدالله، امام مهدی (عج) موجود موعود، قم: اسراء، ۱۳۸۸.

۳۲. _____ عبدالله، تفسیر موضوعی قرآن کریم، قم: اسراء. ۱۳۸۲.
۳۳. خلجی، رخساره‌ی خورشید (شرح خطبه حضرت فاطمه (س.))، چاپ ۲، قم: میثم تمّار، ۱۳۸۰.
۳۴. داوودی، محمد، تربیت دینی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴.
۳۵. ربانی گلپایگانی، علی، امامت در بینش اسلامی، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۸۷.
۳۶. رجایی خراسانی، مصطفی، پیام‌آور رحمت (تاریخ تحلیلی و سیاسی اسلام) چ ۱، مشهد: رستگار، ۱۳۷۸.
۳۷. رجبی، محمود، انسان‌شناسی، قم: مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۳۸. رنجبران، داود، عرفان‌های وارداتی فالون دافا و عرفان‌های سرخ‌پوستی، چ ۱، تهران: ساحل اندیشه، ۱۳۸۸.
۳۹. رهنمایی، احمد، غرب‌شناسی، قم: مؤسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۴۰. ری شهری، محمد، میزان الحکمه، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۳.
۴۱. زرگری‌نژاد، غلام‌حسین، تاریخ صدر اسلام، چاپ سوم، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۴.
۴۲. سادات، محمدعلی، اخلاق‌شناسی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۱.
۴۳. سبحانی، جعفر، منشور جاوید، چ ۱، قم: مؤسسه امام صادق (علیه السلام)، ۱۳۷۵.
۴۴. شاکرین، حمیدرضا، دین‌شناسی، چ ۳، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۹.
۴۵. شاکرین، حمیدرضا، سکولاریسم، چ ۴، تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۴.
۴۶. شریفی، احمدحسین، درآمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب، چ ۴، قم: صهبای یقین، ۱۳۸۸ ش.
۴۷. _____ نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، قم: مؤسسه آموزشی و پرورشی امام خمینی (مرکز انتشارات)، ۱۳۸۴.
۴۸. شفیع‌ی سروستانی، اسماعیل، جاهلیت مدرن در رویارویی با امام زمان (علیه السلام)، تهران: موعود عصر، ۱۳۸۸.

۴۹. طباطبایی، محمدحسین، تفسیرالمیزان، ترجمه محمدباقر موسوی همدانی، چ ۵، قم: انتشارات اسلامی جامعه‌ی مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴.
۵۰. طبرسی، فضل بن حسن، ترجمه‌ی مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ترجمه‌ی مترجمان، چ ۱، تهران، فراهانی، ۱۳۶۰.
۵۱. عبدالرحمن بن خلدون، مقدمه ابن خلدون، ترجمه محمدپروین گنابادی، چ ۸، تهران: نشر علمی و فرهنگی، ۱۳۷۵.
۵۲. علم‌الهدی، محمدباقر، خورشید اسلام چگونه درخشید، تهران: میقات، ۱۳۷۹.
۵۳. فراهیدی، خلیل بن محمد، العین، قم: هجرت، چ ۲، ۱۴۱۰ ق.
۵۴. فعالی، محمد تقی، آفتاب و سایه‌ها (نگرش بر جریان های نو ظهور معنویت گرا)، چ ۶، قم: نجم‌الهدی، ۱۳۸۸.
۵۵. قرائتی، محسن، تفسیر نور، چ ۱۱، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۳.
۵۶. قربانی، زین العابدین، علل پیشرفت اسلام و انحطاط مسلمین، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۴.
۵۷. _____، اسلام و حقوق بشر، تهران: کتابخانه صدر، ۱۳۷۴.
۵۸. قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ج ۱ و ۲، چ ۶، ۱۳۷۱.
۵۹. قطب، محمد، جاهلیت قرن بیستم، ترجمه‌ی محمدعلی عابدی، تهران: انقلاب، ۱۳۵۹.
۶۰. _____، روش تربیتی اسلامی و کاربرد عملی آن، مترجم: محمود ابراهیمی، سنج: آراس، ۱۳۸۹.
۶۱. _____، فاجعه‌ی تمدن و رسالت اسلام (ترجمه‌ی علی حجتی کرمانی)، چ ۶، تهران: فردوس، بی‌تا.
۶۲. کریمی، حمید، جهان تاریک (شناخت و نقد فرقه شیطان پرستی، چ ۱، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۸.
۶۳. الکلبی، هشام بن محمد، الاضنام، ترجمه محمدرضا جلالی نائینی، تهران: نشر نو، ۱۳۶۴.
۶۴. کلینی الرازی، محمد بن یعقوب، الاصول من الکافی، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۶۵. مرتضی، مطهری، امامت و رهبری، تهران: صدرا، ۱۳۷۰.
۶۶. _____، خدمات متقابل اسلام و ایران، چ ۱۲، تهران: نشر صدرا، ۱۳۶۲.
۶۷. _____، نظام حقوق زن در اسلام، چ ۱۴، تهران: صدرا، ۱۳۶۹.
۶۸. _____، یادداشت‌ها، چ ۱، تهران: صدرا، ۱۳۸۵.

۶۹. مسعودی، ابوالحسن علی بن الحسین، مروج الذهب و معادن الجواهر، ترجمه ابوالقاسم پاینده، ج ۱، چاپ ۵، تهران: نشر علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴ ش.
۷۰. مصطفوی، حسن، التحقيق فی کلمات القرآن الکریم، بی جا، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰.
۷۱. ———، تفسیر روشن، چ ۱، تهران: مرکز نشر کتاب، ۱۳۸۰.
۷۲. مظاہری سیف، حمیدرضا، جریان شناسی عرفان های نوظهور، چ ۱، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷.
۷۳. مظفری ورسی، حیدر، نگرانی های پیامبر، قم: دلیل ما، ۱۳۸۷.
۷۴. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، جلد ۳، چاپ دوم، تهران: نامن، ۱۳۸۶.
۷۵. مقدسی، آگه مطهر بن طاهر، کتاب البدء والتاریخ، ترجمه محمدرضا شفیعی کدکنی، تهران: ۱۳۷۴.
۷۶. مکارم شیرازی و همکاران، ناصر، تفسیر نمونه، چ ۴۵، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴.
۷۷. ملکی، هادی، بررسی خلافت امیرالمؤمنین؟! یزید بن معاویه، تهران، زعیم، ۱۳۸۴.
۷۸. منتظر القائم، اصغر، تاریخ زندگانی پیامبر اعظم (ص)، اصفهان: حدیث راه عشق، ۱۳۸۵.
۷۹. مهیار، رضا، فرهنگ ابجدی عربی - فارسی، بی جا: بی نا، بی تا.
۸۰. میرزا خسروانی، علی رضا، تفسیر خسروی، چ ۱، تهران، اسلامی، ۱۳۹۰ ق.
۸۱. نجفی خمینی، محمد جواد، تفسیر آسان، چ ۱، تهران: اسلامی، ۱۳۹۸ ق.
۸۲. نصیری، محمد، تاریخ تحلیلی صدر اسلام، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۶.
۸۳. نعمانی، محمد بن ابراهیم، الغیبه للنعمانی، تهران: مکتبه الصدوق، ۱۳۹۷ ق.
۸۴. نگارش، حمید، فرقه های نوظهور، چ ۲، قم: زمزم هدایت، بی تا.
۸۵. نوری، حسین، مستدرک الوسائل، قم: مؤسسه آل البيت (علیه السلام)، ۱۴۰۸ ق.
۸۶. واقدی، محمد بن عمر، المغازی (تاریخ جنگ های پیامبر)، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، چ ۲، تهران: نشر دانشگاهی، ۱۳۶۹.
۸۷. یعقوبی، احمد، تاریخ یعقوبی، بیروت: دارصادر، بی تا.

مجلات

۸۸. مجله سیاسی راهبردی بصائر، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، شماره ۳۵۳، مرداد ۱۳۹۴

سایت

۸۹. اسلام تایمز، www.islamtimes.org
۹۰. پارسا پرس
۹۱. جمعی از اندیشمندان اسلامی، ۱۳۸۶ سایت ولیعصر www.valiasr.com
۹۲. خبرگزاری مهر
۹۳. سایت بیتوته، خرافه پرستی در جهان
۹۴. سایت دانشنامه اقتصاد و مدیریت، نهم اردیبهشت، ۱۳۹۳
۹۵. سایت سلامت نیوز
۹۶. سایت شبکه خبر
۹۷. سایت شگفتی‌ها Shegeftiha.com
۹۸. گروه‌های دینی اصلی - ویکی پدیا - دانشنامه آزاد fa.wikipedia.org
۹۹. مجله اینترنتی فریا
۱۰۰. مکارم شیرازی، سایت عقیق، www.aghigh.ir
۱۰۱. معارف، مهر و آبانماه سال ۱۳۹۱، شماره ۹۴، نمادهای جاهلیت مدرن با تکیه بر قرآن و سنت. www.hawzah.net